Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej
ul. Ogrodowa 26
77-310 Debrzno
tel. 59 83 35 930
e-mail biuro@lgdzc.pl

RAPORT Z PRZEPROWADZONEJ EWALUACJI LSR

LGD Ziemi Człuchowskiej, Debrzno 2018

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"

Spis treści

Spis treści 2

Wstęp 3

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu człuchowskiego 4

Tabel 1. Stan ludności w powiecie człuchowskim wg podziału na płeć. 4

Tabela 2. Struktura liczebności w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego. 5

Wykres 1. Saldo migracji wewnętrznych. 6

Wykres 2. Saldo migracji zagranicznych. 7

Tabela 3. Struktura ludności pod kątem wieku produkcyjnego. 8

Tabela 4. Charakterystyka bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia. 8

Tabela 5. Poziom bezrobocia ze względu na wiek. 9

2. Realizacja rzeczowo – finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju. 11

3. Funkcjonowanie LGD Ziemi Człuchowskiej oraz biura. 12

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Walnego Zebrania Członków oraz podjętych uchwał. 12

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Rady LGD oraz podjętych uchwał. 12

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Zarządu LGD 13

Wykres . Działania informacyjne i publikacje za pośrednictwem mediów elektronicznych. 14

Wykres . Marketing bezpośredni - wydarzenia kulturalne, spotkania informacyjne, warsztaty. 15

Wykres . Podmioty korzystające z doradztwa. 16

Wstęp

Ewaluacja jest procesem, w ramach którego można dokonać oceny zrealizowanych przez LGD działań pod kątem przyczynienia się do osiągnięcia założonych celów. Jej głównym celem jest weryfikacja wskaźników dla przedsięwzięć i ich wpływu na realizację celów szczegółowych. Ewaluacja jest procesem niezbędnym do sprawnego oraz poprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do niezwłocznego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na obszarze działania LGD. W ramach ewaluacji wewnętrznej on-going, która będzie stanowiła uzupełnienie monitoringu o identyfikację przyczyn ewentualnych problemów, ocenę oraz rekomendację działań zorganizowany został warsztat refleksyjno-analityczny, w którym uczestnikami byli przedstawiciele Walnego Zebrania Członków, Rady LGD, Zarządu LGD i beneficjenci. Niniejszy warsztat był podsumowaniem działań dotychczasowych jakie wdrożone zostały w ramach LSR. Oraz pozwolił na zebranie informacji pomocnych podczas podjęcia koniecznych działań do wdrożenia w przyszłym roku.

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu człuchowskiego

Teren, który swoim zasięgiem obejmuje Lokalna Grupa Działania pokrywa się z obszarem powiatu człuchowskiego. Stan ludności w powiecie człuchowskim według danych na III kwartał 2017 roku wynosi 56 748 osób. Nastąpił spadek zaludnienia w powiecie o 445 osób, gdyż według danych z 2013 roku wynosił on 57 193 osoby.

Tabel 1. Stan ludności w powiecie człuchowskim wg podziału na płeć.

	Mężczyźni	Kobiety
Stan ludności w powiecie człuchowskim dane z roku 2013 r.	28 296	28 897
Stan ludności w powiecie człuchowskim dane z dnia 30 czerwca 2017 r.	28 052	28 696

Dane, na których bazowała Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej pochodzą z 2013 roku. Porównując je do danych z III kwartału 2017 roku. Liczba mężczyzn w powiecie człuchowskim zmniejszyła się o 244 osoby. Przewagę na terenie działania LGD stanowią kobiety jest ich o 644 więcej niż mężczyzn. Stan kobiet także uległ zmianie w przeciągu 4 lat. Redukcja wynosi 201 osób.

Tabela 2. Struktura liczebności w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego.

	Dane zawarte w LSR z 2013 r.	Stan na dzień 30.06.2017 r.	Różnica
Miasto Człuchów	14 385	13 888	-497
Gmina miejsko-wiejska Czarne	9 316	9 234	-82
Gmina Człuchów	10 718	11 020	302
Gmina miejsko-wiejska Debrzno	9 272	9 176	-96
Gmina Koczała	3 467	3 390	-77
Gmina Przechlewo	6 323	6 366	43
Gmina Rzeczenica	3 712	3 674	-38
			-445

Najwięcej mieszkańców liczy gmina miejska Człuchów 13 888 osób. Porównując dane z 2013 roku, które zostały zawarte w LSR stan ten wynosił 14 385 osób. Wystąpił tu największy spadek spośród wszystkich gmin należących do powiatu i wynosi on 497 osób. Ponadto w większości gmin należących do powiatu człuchowskiego stan ludności zmniejszył się. Wyjątkiem są dwie gminy, gdzie nastąpił wzrost. W gminie wiejskiej Człuchów o 302 osoby, natomiast w gminie Przechlewo o 43.

Wykres 1. Saldo migracji wewnętrznych.

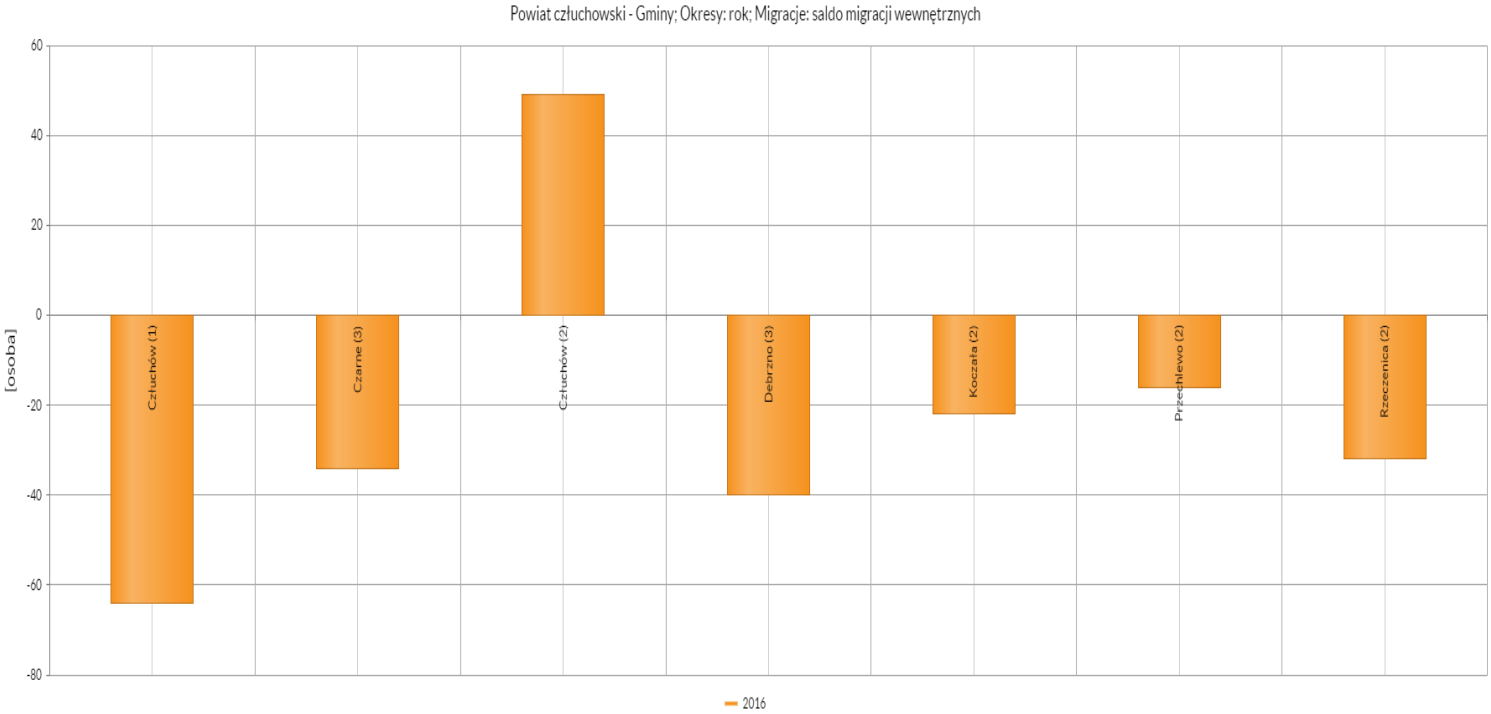

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Saldo migracji wewnętrznych za rok 2016 wynosi 159 osób.
- w gminie wiejskiej Człuchów saldo migracji wewnętrznych wynosi -64 osoby,
- w gminie miejsko-wiejskiej Czarne -34 osoby,
- w gminie miejskiej Człuchów +49,
- w gminie miejsko-wiejskiej Debrzno -40,
- w gminie Koczała -22,
- w gminie Przechlewo -16,
- w gminie Rzeczenica -32.

Wykres 2. Saldo migracji zagranicznych.

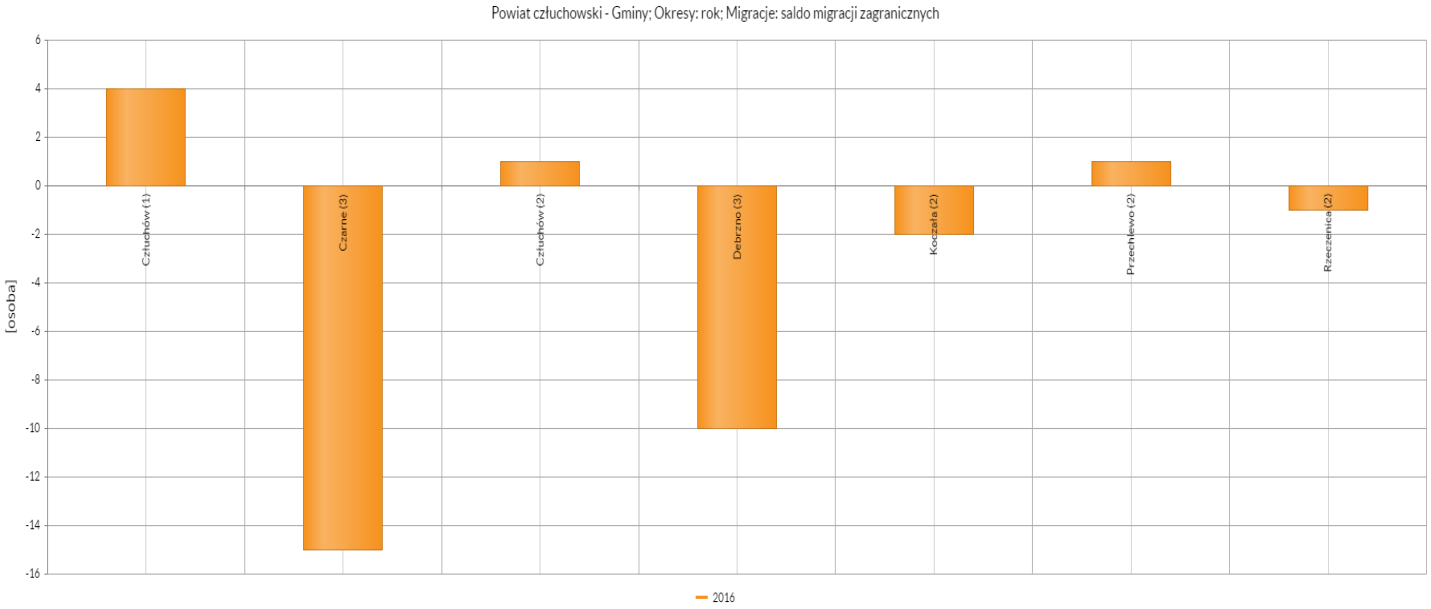

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Saldo migracji zagranicznych za rok 2016 rok w powiecie człuchowskim wynosi -22 osoby.
- w gminie miejskiej Człuchów 4 osoby,
- w gminie wiejskiej Człuchów -1 osoba,
- w gminie miejsko-wiejskiej Czarne -15 osób,
- w gminie miejsko-wiejskiej Debrzno -10 osób,
- w gminie wiejskiej Koczała -2 osoby,
- w gminie wiejskiej Przechlewo +1 osoba,
- w gminie Rzeczenica -1 osoba.

Tabela 3. Struktura ludności pod kątem wieku produkcyjnego.

Grupa wiekowa	Ilość za 2016 rok	Ilość z 2013 roku zawarta w LSR	Różnica
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17lat)	10 906	11 430	524
Ludność w wieku produkcyjnym	35 872	37 027	1 155
Ludność w wieku produkcyjnym (w tym mobilnym)	22 370	22 694	324
Ludność w wieku poprodukcyjnym	8 736	8 736	Bez zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl).

Porównując dane, które zostały ujęte w LSR struktura ludności pod kątem wieku produkcyjnego uległa niewielkiej zmianie. Największy spadek nastąpił w grupie w wieku produkcyjnym bo o 1 155 osób. Następnie w ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) o 524 osoby. Liczba osób w wieku produkcyjnym (w tym mobilnym) także spadła o 324 osoby. Bez zmian pozostała liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 4. Charakterystyka bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia.

Rok	Wyższe	Średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe
2014 rok	259	780	446	1 428	1 348
2017 rok (III kwartał)	186	471	286	817	785

Najliczniejszą grupę bezrobotnych zarówno według danych z 2014 roku jak i 2017 tworzą osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Na przełomie 3 lat spadło ono o 611 osób.

Kolejną grupą gdzie występuje duża ilość osób bezrobotnych są to osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub niepełnym podstawowym, różnica pomiędzy 2014 a 2017 rokiem wynosi 563. Wysokie bezrobocie występuję również pośród osób posiadających wykształcenie średnie zawodowe na III kwartał 2017 roku jest to 471 osób. Ponad 250 osób pozostaje bez pracy

przez grupę posiadającą wykształcenie średnie ogólnokształcące. Najmniej bezrobotnych pozostaje w grupie osób z wykształceniem wyższym. Zarówno w 2014 jak i w III kwartale 2017 roku, grupa ta charakteryzowała się najmniejszą liczbą osób poszukujących pracy na terenie powiatu człuchowskiego.

Tabela 5. Poziom bezrobocia ze względu na wiek.

Rok	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 i więcej
2014	760	1 144	858	869	630
2017 (III kwartał)	450	625	490	452	528

Według danych GUS z III kwartału 2017 roku największe bezrobocie występowało wśród osób w wieku 25-34 lata.

Podczas tworzenia LSR oraz z przeprowadzonej na tamtą chwilę analizy jednoznacznie można było zauważyć, iż grupami defaworyzowanymi, które są bardzo istotne i w szczególny sposób powinny być brane pod uwagę przy określaniu podmiotów zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia są:
- bezrobotni w wieku 25-34 lata,

- młodzież wchodząca na rynek pracy w wieku 18-24 lata,

- osoby powyżej 50 roku życia,

- osoby zamieszkujące miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców

W 2016 roku na terenie powiatu człuchowskiego odsetek bezrobotnych w wieku 24 lata oraz mniej wniósł 16,4%. Natomiast odsetek bezrobotnych w wieku 25-34 lata to 26,1%. Grupa ta charakteryzuje się największą mobilnością. W celu zatrzymania odpływu ludzi młodych z obszaru LGDZC oraz ułatwienia im startu na rynku pracy, ogłoszony został konkurs dla osób z tej grupy defaworyzowanej, wybranych do dofinansowania zostało 13 beneficjentów. W porównaniu do roku 2014 odsetek bezrobotnych w wieku 24 lata oraz mniej znacznie spadł. Bezrobocie w grupie wiekowej 18-24 lata w 2014 roku wyniosło 760 osób, natomiast na III kwartał 2017 roku spadło do 450 osób. Kolejna grupa defaworyzowana czyli osoby w wieku 25-34 lata także zmniejszyły liczbę bezrobocia z 1 144 osób do 625 os.

Aby zmniejszyć bezrobocie wśród grup defaworyzowanych tj. osoby powyżej 50 roku życia oraz, zamieszkujące miejscowość poniżej 5 tysięcy mieszkańców, Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej w ramach wdrażania LSR ogłosiła konkurs. W ramach tego naboru osoby fizyczne

mogły starać się o pozyskanie środków na podjęcie działalności gospodarczej. Dane przedstawione w powyższej tabeli przedstawiają, iż spadek bezrobocia nastąpił także u osób w wieku 35-44 lata o 368 osób. Pracę podjęło także 417 osób z grupy wiekowej 45-54 lata. Bezrobocie spadło również u osób w wieku 55 i wyżej o 102 osoby.

Ponadto przedsięwzięciem, które miało również wpłynąć na zmniejszenie bezrobocia na terenie LGD Ziemi Człuchowskiej był konkurs dedykowany przedsiębiorcą prowadzącym już działalność gospodarczą. Pozyskane środki mają służyć rozwojowi przedsiębiorstwa dzięki czemu zwiększy się liczba utworzonych etatów.

2. Realizacja rzeczowo – finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju.

Załącznik nr 1

3. Funkcjonowanie LGD Ziemi Człuchowskiej oraz biura.

Organami LGD Ziemi Człuchowskiej są:

a) **Walne Zebranie Członków**, które jest najwyższą władzą Stowarzyszenia ma za zadanie uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, opracowywanie oraz uchwalanie lokalnej strategii rozwoju, planu pracy i planu finansowego Stowarzyszenia opracowywanego przez Zarząd, powoływanie oraz odwoływanie członków władz Stowarzyszenia (Rady, Komisji, Zarządu), rozpatrywanie i zatwierdzanie rocznych sprawozdań Zarządu, po uzyskaniu opinii Komisji Rewizyjnej, rozpatrywanie i zatwierdzanie rocznych sprawozdań Rady, udzielania członkom Zarządu absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków, rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego pracy Rady, podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia, podejmowanie uchwał w sprawie wysokości składek Stowarzyszenia, ustalanie limitu do zaciągania kredytów i pożyczek przez Zarząd.

b) **Rada LGD,** do której wyłącznej właściwości należy ocena i wybór operacji wybranych do realizacji w ramach realizacji LSR.

c) **Zarząd LGD**, jest organem wykonawczym i reprezentuje na zewnątrz Stowarzyszenie jego głównym celem jest kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia.

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Walnego Zebrania Członków oraz podjętych uchwał.

	2016 rok	2017 rok
Ilość odbytych posiedzeń Walnego Zebrania Członków	3	3
Ilość podjętych uchwał przez Walne Zebranie Członków	12	21

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Rady LGD oraz podjętych uchwał.

	2016 rok	2017 rok
Ilość odbytych posiedzeń Rady LGD	5	6

Ilość podjętych uchwał przez Radę LGD	84	50

Tabela . Liczba odbytych posiedzeń Zarządu LGD

	2016 rok	2017 rok
Ilość odbytych posiedzeń Zarządu LGD	13	12
Ilość podjętych uchwał przez Zarząd	14	12

Działania informacyjno – promocyjne, doradcze oraz animacyjne świadczone przez pracowników biura LGD Ziemi Człuchowskiej.

Plan komunikacji Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Ziemi Człuchowskiej jest dokumentem, który stanowi element Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD. Dobór odpowiednich metod został oparty o wyniki przeprowadzonych wcześniej badań, które prowadziła Lokalna Grupa Działania dzięki czemu zastosowano dobór narzędzi, które w najbardziej efektywny sposób przyczynią się do budowania skutecznych kanałów informacyjnych

W ramach realizacji planu komunikacyjnego pracownicy biura LGD Ziemi Człuchowskiej podjęli działania takie jak zorganizowanie spotkań informacyjnych dla mieszkańców, szkoleń oraz warsztatów dla przyszłych beneficjentów. Ponadto aby jak najszerzej poinformować mieszkańców powiatu człuchowskiego o odbywających się naborach zostały zamieszczone ogłoszenia w lokalnej prasie, oraz radio. Na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz fanpage na Facebooku cyklicznie pojawiały się informacje na temat planowanych naborów, spotkań, szkoleń oraz warsztatów.

Wykres . Działania informacyjne i publikacje za pośrednictwem mediów elektronicznych.

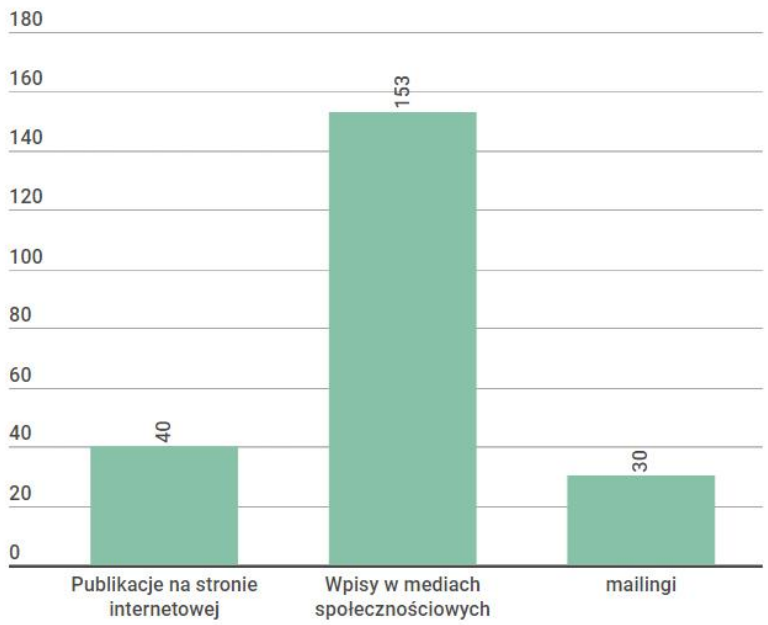

Według ankiet, które wypełniali uczestnicy spotkań informacyjnych oraz szkoleń, najwięcej osób korzysta z informacji zamieszczanych w mediach społecznościowych.

Wykres . Marketing bezpośredni - wydarzenia kulturalne, spotkania informacyjne, warsztaty.

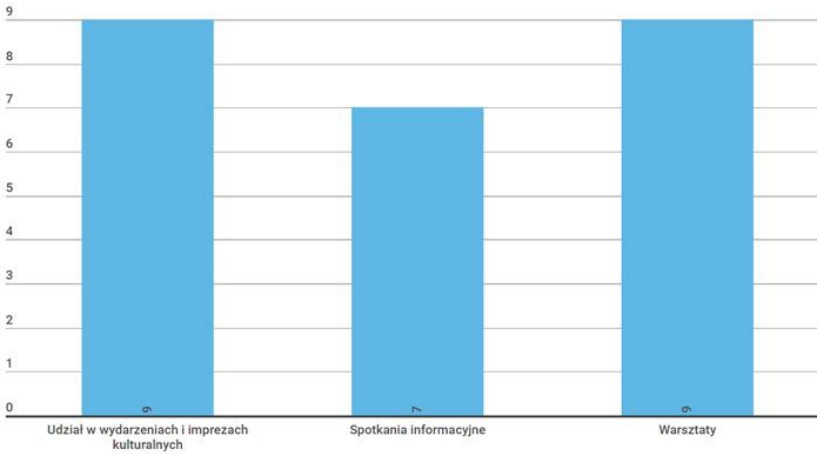

Pracownicy biura LGD wzieli udział w 9 wydarzeniach oraz imprezach kulturalnych zorganizowanych na terenie powiatu człuchowskiego. Ponadto przeprowadzili 7 spotkań informacyjnych, na których przedstawiali możliwość pozyskania środków w ramach wdrażania LSR. Dla osób, które chciały złożyć wnioski zorganizowane zostały warsztaty z wypełniania wniosku o przyznanie pomocy.

Wykres . Podmioty korzystające z doradztwa.

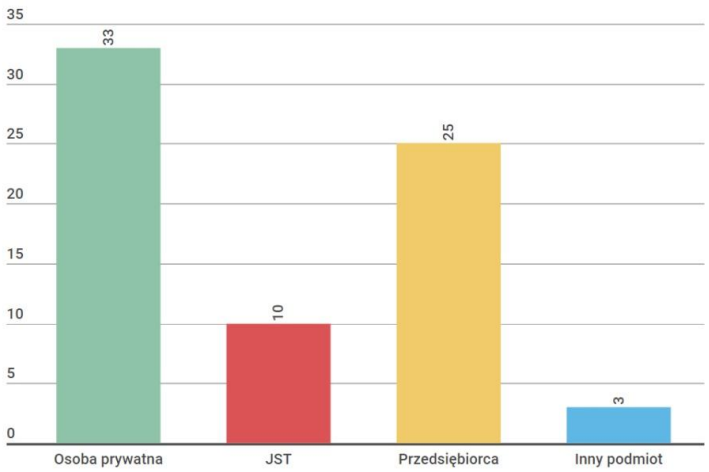

Największą liczbę osób, które skorzystały z doradztwa stanowią osoby prywatne. Następnie przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty.

Warsztat refleksyjno – analityczny.

Zorganizowany warsztat miał na celu przedstawienie sytuacji społeczno – gospodarczej dla obszrau LGD Ziemi Człuchowskiej, realizacji rzeczowo-finansowej LSR oraz funkcjonowanie LGD i biura. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Walnego Zebrania Członków, Rady LGD oraz Zarządu, pracownicy biura, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego oraz beneficjenci. Podczas warsztatu podjęto z uczestnikami dyskusję wokół następujących pytań:

- *Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?*
  Jeżeli nie to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR? Jakie można wskazać przyczyny odstępstw od planu? *Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?*

- *W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?*
  W jakich obszrarach tematycznych jakość wniosków budzi wątpliwość? Jeżeli nie, to jak odbije się to na realizacji celów LSR? Co można zrobić by podnieść jakość wniosków?

- *W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoje role?* Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski? Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów? Jeżeli tak, podać jakie. Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?

- *W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?* Jakie zmiany w sytuacji społęczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizacje LSR?

  Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jakie i jak można na nie zareagować?

- *Czy przyjęty system wskaźników sprawdza się i dostarcza wszytskie potrzebne informacje niezbędne do określaniaskuteczności interwencyjnej strategii?* Czy zbierane dane są wiarygodne, a źródła trafne?

  Jeśli nie to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?

- *Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?* Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie by podnieść ich użyteczność?

- *Jaka jest skuteczność działania biura LGD?*
  Skuteczność działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych lub doradczych?

- *Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?*

Uczestnicy stwierdzili, iż realizację finansową i rzeczową LSR można uznać za zadowalającą. Jednak wypowiadali się na temat przyczyn, które mogą odstępować od założonego planu realizacji LSR. Najczęstszą przyczyną, która mogłaby negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR podawali rezygnację beneficjentów przed podpisaniem umowy lub bezpośrednio po niej. Aby uniknąć takich sytuacji sugerowali by wydłużyć czas ważności list rezerwowych. Ponadto podczas dyskusji jednoznacznie opowiedzieli się za tym, iż jakość składanych wniosków jest jednym z ważniejszych elementów, które mają wpływ na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie. Aby podnieść jakość składanych wniosków zaproponowano aby wprowadzić obowiązek bezpośredniego doradztwa. Kryteria wyboru spełniają swoją rolę i pozwalają na wybór operacji do realizacji. Wspomniano o zasadzie pierwszeństwa składania wniosków a mianowicie w przypadku gdy dwa lub więcej wniosków otrzyma taką samą liczbę punktów ale tylko jeden

może znaleźć się w limicie środków, jako operację wybraną do realizacji będzie ta, która najszybciej została złożona podczas naboru.Odnosząc się do pytań nt. sytuacji społeczno – gospodarczej, uczestnicy odpowiedzieli, iż nastapił spadek bezrobocia, szczególnie w grupach defaworyzowanych. Procedury naboru, wyboru i realizacji projektów uznali za przyjazne dla beneficjentów. Podczas warsztatu oceniono pracę biura LGD oraz organizowanych działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych oraz doradczych jako skuteczną oraz adekwatną do prawidłowego przygotowania, a następnie złożenia wniosku o przyznanie pomocy a w dalszym etapie do realizacji operacji.

Raport z przeprowadzonej ewaluacji sporządzili Członkowie Zespołu ds. Monitoringu i Ewaluacji:

Raport został zatwierdzony przez Radę LGD Uchwałą nr 23/RI/2018